

Nr 1212

Av herr **Gustafsson** i Barkarby **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 112, med förslag till lag om ändring i landstingslagen den 14 maj 1954 (nr 319), m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1057 i Första kammaren)

I propositionen nr 112 framföres förslag om *dels* ändring i landstingslagen, *dels* förslag till lag om särskilda bestämmelser om Stockholms läns landstingskommun *dels ock* förslag till lag om antalet landstingsmän och valkretsindelningen i Stockholms läns landstingskommun för valperioden 1971—1973.

Vad beträffar förslaget om ändring i landstingslagen kan vi ge detta vår anslutning.

Vad angår förslaget till lag med särskilda bestämmelser om Stockholms läns landstingskommun vill vi erinra om att det utredningsarbete som föregått förslaget enligt direktiven syftade till att få fram de särskilda författningsbestämmelser som erfordrades för genomförande av det s. k. storlandstinget. Oavsett den tveksamhet som utifrån allmänna kommunalrättsliga principer kan yppas beträffande införandet av en särskild lag för Stockholms läns landstingskommun vill vi fästa uppmärksamhet på ett par lösningar i förslaget som synes oss mindre tillfredsställande.

I propositionen föreslås sålunda, att primärkommun inom Stockholms län skall äga förslagsrätt hos landstinget och därvid jämföras med initiativtagare enligt 21 § 1 mom. 1 st. landstingslagen. I konsekvens härmed föreslås också besvär rätt för sådan primärkommun. Skälet till detta förslag synes närmast ha varit, att i kompetenshänseende skall Stockholms läns landstingskommun handha angelägenhet som inte bara avser del av landstingskommunens område utan också som enligt den allmänna kommunalagen eller kommunallagen för Stockholm ankommer på kommun »om det är påkallat med hänsyn till betydande behov av samverkan mellan kommunerna inom nämnda del av området».

Flera remissinstanser, bl. a. Svenska landstingsförbundet och Stockholms läns landstingskommun, har inte velat ansluta sig till att primärkommun skall äga förslagsrätt hos landstinget. Med erinran om att den primärkommunala och landstingskommunala kompetensen för närvarande är föremål för översyn av kommunalrättskommittén och med hänvisning till att inga primärkommunala uppgifter avses ombesörjas av det s. k. storlandstinget

utöver vad som för närvarande har lösts mellan de båda kontrahenterna inom det nuvarande kommunalförbundet eller vad som eljest redovisats i samband med deras beslut om indelningsändringens genomförande anser vi det tveksamt av principiella skäl att nu införa primärkommunal initiativrätt hos landsting. Från skilda håll har hävdats att frågan om initiativrätt för primärkommunerna bör prövas i ett vidare sammanhang och att spörsmålet inte på sikt kan ses som en isolerad fråga för stockholmslandstinget.

Vi delar uppfattningen att en utveckling av den landstingskommunala kompetensen på bekostnad av den primärkommunala är av sådan art att den bör prövas i ett vidare sammanhang. Någon separat lösning med primärkommunal initiativrätt på den landstingskommunala nivån bör därför inte ske utan att det får föregås av en ingående prövning i samband med en förnyad revision av landstingslagen. En sådan bör enligt vår uppfattning snarast komma till stånd. Det är därvid av betydelse att en sådan översyn beaktar landstingens ställning som representation för de angelägenheter som i kommunalt hänseende bör lösas på länsnivå.

För genomförandet av indelningsändringen i Stockholms läns landstingskommun synes följaktligen inte den föreslagna initiativrätten enligt 4 § första stycket lagförslaget erforderlig. Som vägledning för kompetensen torde tills vidare mycket väl kunna läggas till grund vad departementschefen eljest anfört förutom vad man från Stockholms stad och Stockholms läns landstingskommun i sina remissyttranden har ansett vara av betydelse. Särskild vikt bör härvid fästas vid att man förutsatt, att inga nya fakultativa landstingsuppgifter beslutas med mindre än att primärkommunerna bereds tillfälle att yttra sig över förslag härom. Generellt sett är vi emellertid av den uppfattningen att en primärkommunal förslagsrätt på den sekundärkommunala nivån inte bör införas i en landstingskommun, framför allt inte om man alltfört vill eftersträva en så enhetlig kommunal lagstiftning som möjligt. Ett genomförande av förslaget i hithörande hänseende skulle kunna bli prejudicerande vid en kommande översyn av landstingslagen.

Betänkligt i sammanhanget är också förslaget att primärkommun skall äga anföra besvär ej endast över landstingets beslut utan också över förvaltningsutskottets eller annan landstingskommunal nämnds beslut. De komplikationer som härvid kan uppstå torde närmare behöva belysas innan en dylik lagregel införes.

I propositionen nr 61/1965 behandlades ingående beredningen vid landstingsmöte. Föredragande departementschefen erinrade om det dubbla beredningsförfarandets betydelse på landstingsnivån. Departementschefen anslöt sig till landstingsutredningens förslag — grundad på utfärdade direktiv — att beredningsutskotten skulle få erforderlig tid för sitt arbete, varvid landstingsmännen i allmänhet kunde få vidgad information om landstingsuppgifterna. Det skulle ligga i landstingets hand att avgöra om berednings-

utskotten skulle verka mellan landstingsmötena eller om de skulle beredas längre tid för sitt arbete genom att mötet pågick en längre tid. Denna uppfattning underströks vid riksdagsbehandlingen.

I 7 § förslaget till lag om särskilda bestämmelser om Stockholms läns landstingskommun har det dubbla beredningsförfarandet gjorts frivilligt. Landstinget har i sitt remissyttrande däremot förordat ett bibehållande av obligatorisk dubbel beredning. Med den diskussion som för närvarande pågår på olika håll i vårt land rörande det demokratiska inflytandet i olika instanser särskilt på länsnivå synes det vara av vikt, att den dubbla landstingsberedningen inte blir föremål för separata lösningar. Vi anser att beredningen av ärenden inom landsting inte sedan statsmakternas ställningstaganden 1965 undergått sådana ändringar att ett borttagande av det skydd som finns för erforderlig demokratisk insyn för samtliga politiska partier i det viktiga landstingsarbetet är motiverat.

Mot bakgrund av vad som ovan sagts synes oss den i propositionen föreslagna lydelsen av §§ 4, 7 och 11 böra ändras enligt nedan:

(Föreslagen lydelse i propositionen)

(Föreslagen lydelse)

4 §

Rätt att väcka förslag vid landstingsmöte tillkommer, utöver dem som anges i 21 § 1 mom. första stycket landstingslagen, kommun inom landstingskommunens område.

I fråga om tid för väckande av förslag vid landstingsmöte, om tryckning av inkomna förslag samt om tid för avlämnande och besvarande av interpellation gäller vad landstinget föreskriver.

I fråga om tid för väckande av förslag vid landstingsmöte, om tryckning av inkomna förslag samt om tid för avlämnande och besvarande av interpellation gäller vad landstinget föreskriver.

7 §

Utan hinder av 30 § andra stycket landstingslagen får landstinget företaga ärende till avgörande, även om det ej blivit berett av särskilt utskott.

Utgår.

11 §

Besvär över beslut av landstinget eller av förvaltningsutskottet eller annan nämnd får anföras av, utöver medlem av landstingskommunen, kommun inom landstingskommunens område. I fråga om sådana besvär äger 78 § landstingslagen motsvarande tillämpning.

Utgår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om en allmän översyn av landstingslagen, varvid särskilt bör beaktas landstingens ställning som representation för de angelägenheter som i kommunalt häseende bör lösas på länsnivå, samt

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 112 måtte besluta om ändring av förslaget till lag med särskilda bestämmelser om Stockholms läns landstingskommun enligt ovan angivna förslag.

Stockholm den 14 maj 1969

Lars Gustafsson (s)
i Barkarby

Anna Lisa Lewén-Eliasson (s)

Arvid Eskel (s)

Johannes Antonsson (cp)

C.-G. Enskog (fp)

Per Petersson (m)
i Gäddvik